

SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTILOMAKE

Vastaa kysymyksiin rastittamalla vaihtoehdot 1-6. Käytetty asteikko on: 1=täysin eri mieltä, 2= lähes täysin eri mieltä, 3= jonkin verran eri mieltä, 4= jonkin verran samaa mieltä, 5= lähes samaa mieltä, 6 = täysin samaa mieltä. Mikäli jokin kysymys ei koske yksikköänne, voit jättää siihen vastaamatta. Voit kirjoittaa lisätietoja kunkin arvioitavan osa-alueen loppuun.

I JOHTAMISEN JA HALLINNON JÄRJESTÄMINEN

Johtamisen ja hallinnon järjestämisellä tarkoitetaan kunnan johtamisjärjestelmää, jolla määritetään tehtävät, toimivaltuudet ja vastuut. Järjestelmällä pyritään edistämään tehokkaasti vastuunalaisuutta toiminnan tulokellisuudesta, henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittymisestä toiminnan lain- ja hallintotavan mukaisuudesta. Johdon viesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan merkityksestä sekä asetetut raportointivelvoitteet luovat perustan organisaation johtamiselle.

Hyvä hallintotapa, arvot	6	5	4	3	2	1
1) Hyvä hallintotapa toteutuu kuntakonsernin toiminnassa ja päätöksenteossa						
2) Strategiassa ja toimintayksiköissä määritellyt arvot toteutuvat käytännön toiminnassa						
3) Kunnan toiminta on kuntalaislähtöistä (kuntalaisten tarpeista lähtevää)						
Organisaatorakenne, tehtävien ja vastuiden jakaminen	6	5	4	3	2	1
4) Kunnan, sen toimialojen ja vastuualueiden (ml. tulosalueet ja -yksiköt) organisaatorakenne on tarkoituksenmukainen siten, että se tukee tulosalueen ja siihen kuuluvien vastuualueiden toiminnan asianmukaista suunnittelua, toteutusta ja seuranta.						
5) Kunnan tilivelvollisten toimielinten tehtävät, vastuut ja toimivalta on selkeästi määritelty						
6) Kunnan tilivelvollisten toimielinten toiminnassa, päätösten valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan riskienhallinnan näkökulma ¹ .						
7) Vastuualueiden johtajan ja viranhaltijoiden tehtävät, vastuut ja toimivalta on selkeästi määritelty						
8) Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut vastuualueilla ja niihin kuuluvissa tulosalueilla ja -yksiköissä on selkeästi määritelty						
Tietoisuus sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta	6	5	4	3	2	1
9) Toimialalla ja vastuualueilla on käytettävissä riittävä ohjeistus sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.						
10) Toimialan ja vastuualueiden johdolle ja henkilöstölle on järjestetty säännöllisesti koulutusta sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.						
Henkilöstöperiaatteet	6	5	4	3	2	1
11) Vastuualueella ja siihen kuuluvissa tulosalueilla ja -yksiköissä noudatetaan kunnan johdon hyväksymiä rekrytointi- ja perehdyttämiskäytäntöjä.						
12) Henkilöstön edellytetään osallistuvan säännöllisesti ammatilliseen koulutukseen ja ammatillista osaamista seurataan ja arvioidaan.						
13) Henkilöstön jaksamista (m l. sairaus poissaolot) ja työtyytyväisyyttä seurataan vastuualueittain systemaattisesti henkilöstötilinpäätöksen (tai -barometrin) ja työtyytyväisyyskyselyjen tms. avulla.						

¹ Riskienhallinnan näkökulmasta eri ratkaisuvaihtoehdoissa tulisi käsiteltävän asian luonteen mukaisesti arvioida erilaisia riskejä, niiden seurauksia ja vaikutusta esim. kustannusten hallintaan ja kehittymiseen eri aikajänteillä, korjaus- ja palvelutarpeisiin, tuottavuuteen ja taloudellisuuteen, palvelun laatuun ja saatavuuteen, imagoon jne.

14) Henkilöstötilinpäätöksen ja työtyytyväisyyskyselyn tms. tulokset otetaan huomioon (yksiköittäin) toiminnan kehittämisessä.						
15) Vastuualueiden henkilöstön suoriutumista arvioidaan kunnassa yleisesti käytössä olevien arviointikriteerien ja menettelytapojen mukaisesti.						
Lisätietoja:						

2. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN JA TOTEUTUMISEN SEURANTA

Kunnan tavoitteilla ohjataan kunnan toimintaa ja resurssien käyttöä. Tavoitteet luovat perustan toiminnan ja sen tuloksellisuuden arvioinnille. Olennaisiin asioihin kohdistuvat ja mitattavat tavoitteet mahdollistavat toiminnan ja siihen liittyvien riskien (poikkeamien) arvioinnin ja havaitsemisen. Kunnan toimintaa tulisi johtaa tehokkaasti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta	6	5	4	3	2	1
16) Strategian suunnittelu-, toimeenpano- ja seurantavastuut on selkeästi määritelty ja ne toteutuvat käytännössä (valtuusto, hallitus, kaupunginjohtaja, toimialat)						
17) Kunnan toimintaympäristön muutosten seuranta, ennakointi ja arviointi on keskeinen osa strategiatyötä						
18) Strategian laadinnan yhteydessä on määritelty toimenpiteet, joilla strategia jalkautetaan (kytkentä talousarvion laadintaprosessiin ja toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin)						
19) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden strategiset tavoitteet on johdettu kunnan strategisista tavoitteista (ja / tai omistajapoliittisista linjauksista) siten, että ne tukevat kunnan strategisten tavoitteiden toteutumista						
20) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan systemaattisesti.						
Kuka seuraa ja miten? Vastaus:						
Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden seuranta	6	5	4	3	2	1
21) Tulojen perusteiden realistisuutta arvioidaan säännöllisesti ja muutokset otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa						
22) Vastuualueen menojen suunnittelu ja kehittymisen arviointi on realistista ja säännöllistä						
23) Taloudelliseen liikkumavaraan olennaisesti vaikuttavia tekijöitä ennakoidaan ja arvioidaan eri aikajänteillä systemaattisesti						
24) Toimintaa suunnitellaan koordinoitusti siten, että jo suunnitelmia laadittaessa arvioidaan toiminnan vastaavuutta tarpeisiin (esim. asiakas-/peruskorjaustarpeet), kustannusvaikutusta eri aikajänteillä ja erilaisia riskejä (taloudelliset, henkilöstö, vahinko jne.)						
25) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet tukevat toimialan strategisten tavoitteiden toteutumista.						
26) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden asettamisen yhteydessä on määritelty toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan						
27) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat olennaisiin asiakokonaisuuksiin keskittyviä ja mitattavia.						
28) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kattavat seuraavat näkökulmat:						
1. Toiminnan vaikuttavuus (laatu ja saatavuus)						
2. Toiminnan taloudellisuus						

3. Toiminnan tuottavuus						
4. Henkilöstön riittävyys ja ammattitaidon kehittyminen						
29) Tulosalueen ja siihen kuuluvien tulosyksiköiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan systemaattisesti etukäteen määriteltujen mittareiden avulla.						
30) Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan säännöllisesti johdolle.						
31) Mikäli toteutuneet tavoitteet poikkeavat merkittävästi asetetuista tavoitteista (ero negatiivinen tai positiivinen), syyt poikkeamiin selvitetään ja niihin reagoidaan.						
Lisätietoja:						

3. RISKIENHALLINTA

Riskillä tarkoitetaan sellaisen tapahtuman mahdollisuutta, joka voi uhata kunnan tavoitteiden saavuttamista. Riski voidaan myös ymmärtää hyödyntämättä jääneeksi strategiseksi tai toiminnalliseksi mahdollisuudeksi. Kuntaa ja sen toimintaa voidaan johtaa ja kehittää riskien eli mahdollisuuksien perusteella. Tunnistettujen riskien toteutumisen todennäköisyyttä ja vaikutusta tulisi arvioida ja määrittellä toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Riskienhallinnan politiikka, vastuut ja tehtävät	6	5	4	3	2	1
32) Kunnalla on valtuuston hyväksymä ² riskienhallinnan politiikka tai periaatteet						
33) Riskienhallinnan politiikka sisältää myös kuntakonsernin näkökulman						
34) Riskienhallinnan politiikka aikaan saa riittävän vastuunalaisuuden (=raportointivelvollisuuden) kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestämisestä						
35) Hallitus on määritellyt ja ohjeistanut riskienhallintajärjestelmän toimeenpanon menettelyt						
36) Riskienhallinnan tehtävät ja vastuut on määritelyt täsmällisesti tilivelvollisille toimielimille, viranhaltijoille, esimiehille ja henkilöstölle (toimeenpano, seuranta ja arviointi)						
37) Tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet toimeenpanevat riskienhallinnan politiikan ja hallituksen ohjeistuksen mukaisesti						
Kokonaisvaltaisuus	6	5	4	3	2	1
38) Kunnan riskien kartoitukset ja arviointi on suoritettu kattavasti eri vastuu- ja tulosalueilla (ml. konserniyhteisöt)						
39) Riskienhallinta on riskienhallintapolitiikassa määritelty selkeästi ja konkreettisesti osaksi johtamista ³						
40) Kunnan riskit on määritelty riittävän kokonaisvaltaisesti (esim. strategiset, operatiiviset, taloudelliset ja vahinkoriskit)						
Jalkauttaminen	6	5	4	3	2	1
41) Riskienhallinnan politiikasta, vastuista ja tehtävistä on selkeät määräykset ja ne on tiedotettu systemaattisesti tilivelvollisille toimielimille, viranhaltijoille, esimiehille ja henkilöstölle						
42) Kunnan kriittiset riskit on tunnistettu ja arvioitu vähintään valtuustokausittain systemaattisesti						
43) Kriittisille/merkittävälle riskeille on määritelty hallintatoimenpiteitä						

² Suositeltavaa on, että valtuusto hyväksyy riskienhallinnan periaatteet tai politiikan, jolloin se korostaa valtuuston kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta ja luo tilivelvollisuuden riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä.

³ Johtaminen: toimivaltuuksien ja tilivelvollisuuden määrittely, toiminnan ja talouden suunnittelu, ratkaisujen ja siihen sisältyvien riskien läpinäkyvä arviointi, toiminnan ohjaus, seuranta, raportointi ja arviointi

44) Riskien hallintatoimenpiteiden toteutumista valvotaan						
45) Kunnanhallitus, lauta- ja johtokunnat saavat säännöllisesti tietoa riskienhallinnasta						

Riskien ja mahdollisuuksien arviointi, hallinta	6	5	4	3	2	1
46.1) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden toimintaan liittyviä strategisia riskejä tunnistetaan ja arvioidaan säännöllisesti ja dokumentoidusti. Keskeiset toimintaan liittyvät strategiset tunnistetut riskit ovat (luettele riskit): 1. 2. 3. jne.						
46.2) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden toimintaan liittyviä strategisia kehittämismahdollisuuksia analysoidaan ja niitä hyödynnetään riittävästi. Keskeiset toimintaan liittyvät strategiset mahdollisuudet ovat (luettele mahdollisuudet): 1. 2. 3. jne.						
47) Vastuualueella ja sen tulosalueilla ja -yksiköissä on tehty systemaattinen riskikartoitus, jossa on tunnistettu ja arvioitu seuraavia riskitekijöitä:	6	5	4	3	2	1
1) Tehtävien (ml. tietojärjestelmät) ja prosessien häiriöttömyyteen liittyvät riskitekijät						
2) Strategisten tavoitteiden saavuttamista uhkaavat tekijät						
3) Toiminnan (ml. ostopalvelut) vaikuttavuutta uhkaavat tekijät (asiakastyytyväisyys, laatu ja saatavuus)						
4) Toiminnan taloudellisuutta uhkaavat tekijät						
5) Toiminnan tuottavuutta uhkaavat tekijät						
6) Toiminnan lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuutta uhkaavat tekijät						
7) Toiminnan edellyttämien tilojen, koneiden ja laitteiden toimivuutta uhkaavat tekijät						
48) Henkilöstöön liittyviä riskitekijöitä:	6	5	4	3	2	1
1. Uusien henkilöiden tarve ennakoitua ja tehtävät määritellään etukäteen						
2. Henkilökunnan riittävyys on turvattu myös sairaus poissaolojen aikana (ammattitaitoista sijaishenkilökuntaa on saatavilla)						
3. Henkilöstön riittävä osaaminen ja ammattitaito varmistetaan säännöllisellä koulutuksella ja koulutukseen osallistumista seurataan.						
4. Uusille työntekijöille on asianmukaiset perehdytyskäytännöt, joiden noudattamista valvotaan.						
5. Avainasemassa oleville henkilöille on nimetty varahenkilöt.						
6. Henkilöstön poissaoloja seurataan ja suoritetaan vertailuja muihin vastuualueisiin (merkittävät erot selvitetään)						
7. Henkilöstö on suojattu fyysikaalisilta uhkilta (melu, lämpö, vetoisuus, jne.), kemiallisilta ja biologisilta vaaroilta						
8. Fyysisen väkivallan uhka on huomioitu tila- ym. ratkaisuihin ja käytössä on asianmukaiset valvonta- ja hälytyslaitteet.						

9. Uhkaavia tilanteita ja väkivaltatilanteita seurataan systemaattisesti ja niistä raportoidaan johdolle						
49) Investointeihin liittyvä riskitekijöitä						
1. Investointihankkeiden suunnittelun, kustannus- ja tarvearvioiden laadintamenettelyt on ohjeistettu						
2. Loppukäyttäjät osallistuvat suunnitteluun riittävän varhaisessa vaiheessa						
3. Investointihankkeiden suunnittelulla on riittävä kytkentä kunnan taloudelliseen liikkumavaraan eri aikajän-teillä						
4. Toiminnallisen etenemisen, kustannusarvioiden ja sopimusten toteutumisen seuranta, muutoksiin reagointi ja niiden hyväksyminen on systemaattista						
5. Kokonaisvaltainen riskienarviointi sisältyy merkittäviin investointihankkeisiin						
50) Tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyviä riskitekijöitä:	6	5	4	3	2	1
1. Tietojärjestelmien häiriöttömyys, käytettävyy-s ja tiedon oikeellisuus on varmistettu						
2. Toiminnan julkisuuden ja hyvän tiedonhallintatavan toteutuminen (mm. rekisteriselosteiden laadinta) on ohjeistettu						
3. Käyttöoikeus- ja salasana-hallinnan menettelyt on ohjeistettu						
4. Tietoturvaan ja suojaan liittyvät riskit on arvioitu ja niiden hallinnan menettelyt määritetty jne.						
51) Lainmukaisuuteen ja hyvään hallintotapaan liittyvät riskitekijät:	6	5	4	3	2	1
1. Toiminnan ja päätöksenteon läpinäkyvyys: päätökset valmistellaan huolellisesti, perustellaan ja annetaan kirjallisesti asianosaisille tiedoksi						
2. Toimivaltuuksien noudattamista valvotaan ja toimivallan ylityksiin on määritetty menettelytavat, joiden mukaan toimitaan						
3. Määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan ja havaittujen laiminlyöntien johdosta ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin						
4. Päätösten toimeenpanoa valvotaan						
5. Hankinnat kilpailutetaan hankintalain mukaisesti						
52) Sopimukseen liittyvät riskitekijät:	6	5	4	3	2	1
1. Sopimukset tehdään aina kirjallisesti						
2. Sopimuksille on määritetty minimisisältö						
3. Sopimusten toteutumista seurataan: - seurantavastuu nimetyllä henkilöllä - sopimusehtojen noudattaminen, - tavarat tai palvelut toimitetaan sopimuksen mukaisesti, - sopimushintojen noudattaminen, - sopimusten vanheneminen ja uusiminen, - sopimusrikkomukset ja niistä aiheutuvat seuraamukset, - vahingonkorvausvastuut						
4. Sopimusten laadinnassa hyödynnetään tarvittaessa lainopillista asiantuntemusta						
53) Omaisuuden turvaaminen	6	5	4	3	2	1
1) Omaisuuden hankintaan ja luovutukseen on olemassa menettelytavat, joilla voidaan minimoida hankinnoista ja luovutuksista aiheutuvat menetykset						
2) Käyttöomaisuus kirjataan omaisuusrekisteriin ja inventoidaan määräajoin						
3) Saatavien seuranta ja perintä on asianmukaisesti järjestetty						
54) Kiinteistöihin liittyvät riskitekijät (ml. vahinko- ja ilkeäriketit) ja peruskor-						

jaustarpeet arvioitu ja palontorjunta järjestetty						
55) Luettele vastualueesi viisi merkittävintä tunnistettua ja priorisoitua toiminnallista/taloudellista riskiä: 1. 2. 3. 4. 5.						
56) Tunnistetuille riskeille on määritelty hallintakeinoja siltä osin kuin se on mahdollista ⁴						
57) Luettele em. tunnistetuille riskeille määritellyt hallintakeinot: 1. 2. 3. 4. 5.						
58) Luettele toiminnallisia kehittämismahdollisuuksia ⁵ 1. 2. 3. 4. 5.						
59) Vastualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden johto valvoo sovittujen riskienhallinnan toimenpiteiden toteutusta.						
60) Vastualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden johto raportoi kunnan johdolle säännöllisesti suoritettujen riskienarviointien tulokset.						
61) Kaupungin toiminnan ja talouden näkökulmasta merkittäviä riskejä arvioidaan systemaattisesti ja kokonaisvaltaisesti	6	5	4	3	2	1
1) Verotulojen väheneminen						
2) Muutokset valtionavustuksissa						
3) Rahoituksen saatavuus ja hinta (korkotason muutokset)						
4) Kustannusrakenteen arviointi ja -kehityksen ennakointi (ml. erilaiset tavat tuottaa palveluita esim. ulkoistaminen, palvelutarpeiden kehittyminen)						
5) Merkittävien hankkeiden (investoinnit, peruskorjaukset, tietojärjestelmät) kustannusarvioiden realismi ja erilaisten rahoitusvaihtoehtojen taloudellisuus						
6) Takauksien ja vakuuksien konkretisoituminen						
7) Sijoitustoiminta						
8) Vahinkotapahtumat						
9) Ympäristöriskeistä aiheutuvat vastuut ja kustannukset						

⁴ Riskienhallintakeinot ovat menettelytapoja, joilla tunnistettua riskiä yritetään vähentää tai poistaa, tai se siirretään esim. vakuuttamalla vakuutusyhtiön kannettavaksi tai riski kannetaan itse. Riskejä voidaan vähentää esimerkiksi kehittämällä toimintaprosesseja, kouluttamalla henkilöstöä jne.

⁵ Toiminnalliset kehittämismahdollisuudet voivat liittyä esimerkiksi prosessien sujuvuuteen ja laatuun, toiminnan tuottavuuden ja taloudellisuuden kehittämiseen erilaisin menettelyin, uuden teknologian hyödyntämiseen, työssäviihtyvyyteen ja -jaksamiseen, energiatehokkuuden kehittymiseen, ympäristönäkökulmien huomioimiseen, toiminnan koordinoituihin, tiedon välitykseen jne.

<p>Lisätietoja:</p> <p>Onko toimielimen tai viranhaltijan toimintaan tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus?</p>

4 Tieto ja tiedonvälitys tai -kulku

Toimivat vuorovaikutus- ja raportointikanavat mahdollistavat sen, että kunnan johto, henkilöstö ja sidosryhmät saavat oikea-aikaisesti olennaista ja käyttökelpoista tietoa toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Oikea, riittävä ja luotettava tieto on välttämätöntä päätöksenteossa ja toiminnan arvioinnissa.

Tiedonvälitys ja tieto	6	5	4	3	2	1
62) Kunnalla on käytössään sisäiset tiedotuskanavat ja -menettelyt, joita käyttäen vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden johto ja henkilökunta saavat työtehtäviinsä liittyvää ajantasaista tietoa esim. uusista ohjeista ja lainsäädäntömuutoksista						
63) Kunnalla on systemaattiset ulkoisen tiedottamisen kanavat ja menettelytavat, joita käyttäen toimialaa, vastuualueita ja sen tulosalueita ja -yksiköitä koskeva informaatio välitetään asiakkaille, yhteistyökumppaneille, sidosryhmille, viranomaisille, jne.						
64) Kunnalla on käytössä raportointijärjestelmä, joka tuottaa vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden johdolle, tilivelvollisille ja johtaville viranhaltijoille luotettavaa ja ajantasaista tietoa:						
1. toiminnan häiriöttömyydestä						
2. tavoitteiden saavuttamisesta						
3. toiminnan lainmukaisuudesta						
4. riskienhallinnasta						
Lisätietoja:						

5 SEURANTAMENETTELYT

Seurannan tarkoituksena on edesauttaa kunnan ja sen eri vastuualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehokkuuden arviointia ja kehittämistä. Seuranta voi olla jatkuvaa tavanomaiseen toimintaan liittyvää seurantaa tai erillisiä esim. riskiperustaisia määräajoin toteutettavia arviointeja.

Seurantamenettelyt	6	5	4	3	2	1
Jatkuva seuranta						
65) Vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden johto seuraa aktiivisesti tavoitteiden saavuttamista ja toimintaa sekä reagoi poikkeamiin.						
Itsearviointit						
66) Vastuualueella ja sen tulosalueilla ja -yksiköissä on suoritettu itsearviointeja, joissa on arvioitu:						
a) johtamisjärjestelmän toimivuutta ja tehokkuutta,						
b) riskienhallinnan toimivuutta						

c) toimintaprosesseja ja niihin liittyvää sisäistä valvontaa ja sen toimivuutta ⁶						
67) Itsearviointien tulokset on käsitelty asianmukaisesti (kunnan johtoryhmä ja/tai vastuualueen ja sen tulosalueiden ja -yksiköiden johto on käsiteltyt ja päättäneet tarvittaessa korjaavista toimenpiteistä)						
68) Kunnassa on järjestetty sisäinen tarkastus ja sen toimintaa ohjaa sisäisen tarkastuksen toimintaohje						
Lisätietoja:						

⁶ Toimintaprosesseja arvioidaan usein hyödyntäen esim. EFQM, CAF ja vastaavia laatukehikoita.

Selonteko

I Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

II Kuvaus sisäisen valvonnan järjestämisen arvioinnista

III Riskien kartoitusten ajantasaisuus ja kattavuus

IV Tunnistetut keskeiset sisäisen valvonnan osa-alueiden kehittämialueet (puutteet)

- 1.
- 2.
- 3.

V Olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät riskit

- 1.
- 2.
- 3.

VI Suunnitellut kehittämistoimet

- 1.
- 2.
- 3.

VII Selonteko sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

VIII Kannanotto sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä⁷

Välttävä; sisäinen valvonta ei tuota johdolle riittävää varmuutta toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei ole riittävästi ohjeistettu ja vastuutettu. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä ei arvioida organisaation eri tasoilla.

Tyydyttävä; sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäinen valvonta ei kuitenkaan perustu systemaattiseen riskien tunnistamiseen, arviointiin ja hallintaan. Tästä joh-

⁷ Jos sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioidaan olevan tyydyttävällä, hyvällä tai erinomaisella tasolla, ei sisäisen valvonnan osa-alueiden arvioinneissa voi tulla arviointituloksia 1 – 3.

tuen on mahdollista, että sisäinen valvonta ei riittävästi turvaa riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuutta. Sisäisen valvonnan asianmukaisuuden ja riittävyyden arviointeja suoritetaan, mutta ne eivät ole systemaattisia.

Hyvä; sisäinen valvonta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu riittävään ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutuvaan systemaattiseen riskien hallintaan, jolloin katetaan olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit sekä ymmärretään riski myös mahdollisuudeksi. Sisäisen valvonnan asianmukaisuutta ja riittävyyttä arvioidaan systemaattisesti.

Erinomainen: sisäinen valvonta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä seurataan ja arvioidaan systemaattisesti olennaisten riskien, toimintaympäristön muutosten ja suoriutumisarviointien perusteella. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta-, arviointi-, hallinta- ja raportointimenettelyt ovat dokumentoituja. Tulokset käsitellään systemaattisesti ja tavoitteena on toiminnan ja sen tuloksellisuuden jatkuva parantaminen.